RİSALE-İ NUR'DA İSLAM VE İNSAN MODELİ

USUL – METOD – MODEL -TARZ

Her zamanın bir hükmü vardır.O hükme uygun harekette bulunulurken,asla da sadık kalınması gerekmektedir.Buna istinadendir ki;"Her asır başında Hadîsce geleceği tebşir edilen dînin yüksek hâdimleri, emr-i dinde mübtedi' değil, müttebi'dirler. Yâni, kendilerinden ve yeniden birşey ihdâs etmezler, yeni ahkâm getirmezler. Esâsat ve ahkâm-ı dîniyeye ve sünen-i Muhammediyeye (A.S.M.) harfiyyen ittiba' yoluyla dîni takvim ve tahkim ve dinin hakikat ve asliyetini izhar ve ona karıştırılmak istenilen ebâtılı ref' ve ibtal ve dîne vâki tecavüzleri red ve imhâ ve evâmir-i Rabbaniyeyi ikame ve ahkâm-ı İlâhiyyenin şerafet ve ulviyetini izhar ve ilân ederler. Ancak, tavr-ı esâsîyi bozmadan ve ruh-u aslîyi rencide etmeden yeni îzah tarzlariyle zamanın fehmine uygun yeni ikna usulleriyle ve yeni tevcihat ve tafsilât ile îfa-yı vazife ederler."
[1]

Kendi usullerini de diğer insanlardan farklı olarak belirlerler.Nitekim;"Üstad, bu yüksek iktisadçılık kudretini sırf yemek, içmek, giymek gibi basit şeylerle değil; bilâkis fikir, zihin, istidad, kabiliyet, vakit, zaman, nefis ve nefes gibi mânevî ve mücerred kıymetlerin israf ve heder edilmemesi ile ölçen bir dâhîdir. Ve bütün ömrü boyunca bir karakter halinde takip ettiği bu titiz muhasebe ve murakabe usulünü, bütün talebelerine de telkin etmiştir. Binaenaleyh bir Nur Talebesine olur olmaz eseri okutturmak ve her sözü dinlettirmek kolay bir şey değildir. Zira, onun gönlünün mihrak noktasında yazılı olan şu "Dikkat!" kelimesi, en hassas bir kontrol vazifesi görmektedir." [2]

Bu amaçla;"Maksadı ise, esasen kendisinde fıtraten mevcud bulunan icad ve teceddüd fikrini medrese usullerinde göstermek ve bir teceddüd vücuda getirmek (Hâşiye) ve bir sürü hâşiye ve şerhlerle vakit zâyi etmemekti. Bu suretle, alelusûl yirmi sene tahsili lâzım gelen ulûm

ve fününun zübde ve hülâsasını üç ayda tahsil ve ikmal etmiştir.” [3]

Nitekim;”Bediüzzaman, Van'da bulunduğu müddet zarfında, o zamana kadar edindiği fikir ve mütalâalar ve ilmî ve dinî tedris usullerini görmek ile, ve zamanın ihtiyac-ı zarurîlerini nazar-ı itibara almakla kendisine mahsus bir usul
-ü tedris icad eder. Bu da, hakaik-i diniyeyi asrın fe
hmine uygun en yeni izah ve beyan tarzlariyle isbat etmek suretiyle talebelerini tenvir etmektir.” [4]

Tarz ve usulün farklılığına gerekçe olarak;”- Yalnız; sen, medrese usuliyle, sırf İslâmiyet noktasında gidiyorsun; halbuki şimdi garblılara benzemek lâzım.

Bediüzzaman:

- O Vilâyât-ı Şarkiye, Âlem-i İslâmın bir nevi merkezi hükmündedir; fünun-u cedide yanında, ulûm-u diniye de lâzım ve elzemdir. Çünkü: Ekser enbiyanın Şarkta, ekser hükemanın Garbda gelmesi gösteriyor ki; Şarkın terakkiyatı dinle kaimdir. Başka vilâyetlerde sırf fünun-u cedide okuttursanız da, Şarkta her halde; millet, vatan maslahatı namına, ulûm-u diniye esas olmalıdır. Yoksa, Türk olmayan müslümanlar, Türke hakikî kardeşliğini hissedemiyecek. Şimdi, bu kadar düşmanlara karşı teavün ve tesanüde muhtacız.” [5]

Menfi uygulamaların farklı olması,ona karşı sürdürülecek taktiklerin de farklı olmasını gerektirmektedir.

“Evet; dinsizliğin hükümferma olduğu o dehşetli devirde, ehl-i din, terzil edilmeye çalışılıyordu. Hattâ Kur'anı dahi tamamen kaldırmak ve Rusyadaki gibi dinî akideleri tamamen imha etmek düşünülmüş; fakat millet-i İslâmiyece bir aksülameli netice verebilmesi ihtimali ileri sürülünce bundan vazgeçilmiş, yalnız şu karar alınmışdı: "Mekteblerde yaptıracağımız yeni öğretim usulleriyle yetişecek gençlik, Kur'anı ortadan kaldıracak ve bu suretle milletin İslâmiyetle olan alâkası kesilecek!" Bütün bu dehşet-engiz plânları çev iren o müthiş fitnenin menbaları, şimdiki dinî inkişafın muarızı ve düşmanları olan haricî dinsiz cereyanların reisleri ve adamları idi. Evet; Türk milleti içerisinde meydana getirilen o dehşetli hadisatın iç

yüzünü, tafsilâtını, istikbalin hakikat-perest
t
arihçilerine, ve bunları, şimdi demokrat idaredeki serbestiyetle bir derece neşretmekte olan İslâm-Türk muharrirlerine havâle ediyoruz. Bizim vazifemiz, yalnız ve yalnız hakaik-ı imaniye ve Kur'aniye ile meşgul olmakdır. Biz yalnız ve yalnız iman ve İslâm
i
yet cereyanındayız."
[6]

Devletler kanun ve usulle ayakta dururlar."Evet, her bir hükûmetin bir kanunu, bir usulü var, o kanuna göre ceza verilir."
[7]

İnsanları bir noktada birleştiren usul ve esaslardır."Evet, istidatları ve meslekleri muhtelif olduğu halde usul ve erkân-ı îmâniyede onların müttefikan ittifakları ve herbirisinin kuvvetli ve yakînî bürhanlarına istinadları öyle bir hüccettir ki; onların mecmuu kadar bir zekâvet ve dirayet sahibi olmak ve bürhanlarının umumu kadar bir bürhan bulmak mümkin ise karşılarına ancak öyle çıkılabilir. Yoksa o münkirler, yalnız cehalet ve echeliyet ve inkâr ve isbat olunmıyan menfî mes'elelerde inad ve göz kapamak suretiyle karşılarına çıkabilirler. -Gözünü kapayan, yalnız kendine gündüzü gece yapar.-" [8]

Din bir usul üzerine tesis ve edilmiş ve o usul üzerine hareket etmektedir.Alimleri de o usuldeki mizan üzerine ölçer ve hareket ederler. [9]

Aslı olmayan usuller cüz-i ve ferdi kalarak umumu ve umumunun değerleri dışlar." Eğer siz hamiyetperver, milliyetperver adamlar gibi, şimdiye kadar cereyan eden ve medeniyet hesabına mukaddesatı çiğneyen
usul
leri muhafazaya çalışıp, üç-dört şahsın inkılâb namındaki yaptıkları icraatı esas tutarak, mevcud haseneleri ve inkılâb iyiliklerini onlara verip; ve mevcud dehşetli kusurlar millete verilse; o vakit üç dört adamın üç-dört seyyiesi üç-dört milyon seyyie olup, bu kahraman ve dindar milleti ve İslâm ordusu olan Türk Milletinin geçmiş asırlardaki milyarlar şerefl
i
merhum ordularına ve milyonlarla şehidlerine ve milletine büyük bir muhalefet ve ervahına bir mânevî azab ve şerefsizlik olmakla beraber; o üç-dört inkılâpçı adamın pek az hisseleri bulunan ve millet ve ordunun kuvvet ve himmetiyle vücud bulan haseneleri, o üç-dört adama verilse, o üç-dört milyon iyilikler, üç-dört haseneye inhisar edip küçülür, hiçe iner; daha dehşetli kusurlara

keffaret olamaz.”
[10]

Usuldeki noksanlık hükmüde noksan ve geçersiz kılar. [11]

Usulüne göre bir hareket ve tavır hedefi kısa yoldan belirler ve ulaştırır.”…eski zamanda medrese usul ü ile onbeş senede elde edilebilen imanî ve İslâmî netice bu zamanda, Risale-i Nur'la o n beş haftada elde edilebiliyor. Üstadımız buyuruyorlar ki: "Bir sene Risale-i Nur derslerini anlayarak ve kabul ederek okuyan kimse, bu zamanın mühim ve hakikatlı bir âlimi olabilir."
[12]

Cephede kaybeden batı dünyası farklı usul ve metodlar sebebiyle aleyhlerine olan neticeyi lehlerine çevirmeyi başarmışlardır.”Ecnebi parmağıyla idare edilen zındıka komiteleri, İslâmiyeti imha için, İslâm memleketlerinde, bilhassa Türkiye'de, öyle desiselerle entrikalar çevirmişler, haince dolaplar döndürmüşler, hunharane ve vahşiyane zulümler irtikâb ve şeytanî ve menfur plânlar tatbik etmişler ve iğfalatta bulunmuşlar; iblisane, sinsî metodlar takib etmişler ve kardeşi kardeşe çarpıştırmışlar ve öyle aldatıcı yalan ve propagandalar ve yaygaralar yapmışlar, fitne ve fesad ve tefrika tohumları saçmışlardır ki; bunlar İslâm'ın bünyesinde derin rahneler açmış ve büyük tahribatlar yapmıştır.”
[13]

Devletlerde farklı insan ve farklı metod uygulayanlar olur.Ancak”Her hükûmette muhalifler bulunur. Asayişe, emniyete ilişmemek şartıyla herkes vicdanıyla, kalbiyle kabul ettiği bir metodu, bir fikri ile mes'ul olamaz. Çünki dininde en mutaassıb ve cebbar bir hükûmet olan İngilizlerin yüz sene hâkimiyeti altında bulunan yüz milyondan ziyade Müslümanlar, İngilizlerin küfrî rejimlerini Kur'an ile reddettikleri ve kabul etmedikleri halde, İngiliz mahkemeleri şimdiye kadar onlara, o cihette ilişmemiştir. Hem bu millette ve bu hükûmet-i İslâmiye içinde eskiden beri bulunan Yahudiler ve Nasraniler, bu milletin dinine ve kudsî rejimlerine muhalif ve zıd ve mu'teriz oldukları halde hiçbir zaman mahkeme, kanunlarıyla onlara o cihette ilişmemiştir. Hem Hazret-i Ömer (R.A.) hilafeti zamanında bir âdi Hristiyan ile mahkemede beraber muhakeme olmuşlar.” [14]

İçinde bulunduğumuz 20.asırda tüm geçmiş 14 asırdan farklı bir metod izlenmektedir.Ancak o metoda uygun hareketle hüsnü kabul görebilir.”Risale-i Nur, Yirminci Asrın ilim ve fen seviyesine uygun müsbet bir metodla akla ve kalbe hitab ederek ikna ve isbat yoluyla gittiği için, yalnız Türkiye'de değil, hariç memleketlerde de hüsn-ü kabule mazhar olmuştur.” [15]

Mesela onlardan biri;”Risale-i Nur tafsilata ve teferruata dalmamıştır. Zihni, teferruatla dağıtmamak metodunu esas tutmuştur.” [16]

Kâinatta bulunan herşey bir model çerçevesinde yaratılmıştır.”Meselâ: Nasılki terzi gibi bir san'atçı, birçok külfetler, meharetlerle musanna birşeyi icad eder ve ona bir model yapar. Sonra onun emsalini külfetsiz çabuk yapabilir. Hattâ bazan öyle bir derece sühulet peyda eder ki, güya emreder yapılır ve öyle kuvvetli bir intizam kesbeder, (saat gibi) güya bir e
m
rin dokunmasıyla işlenir ve işler. Öyle de: Sâni'-i Hakîm ve Nakkaş-ı Alîm, şu âlem sarayını müştemilâtıyla beraber bedi' bir surette yaptıktan sonra cüz'î ve küllî, cüz ve küll herşeye bir
model
hükmünde bir nizam-ı kaderî ile bir mikdar-ı muayyen vermiş
t
ir. İşte bak o Nakkaş-ı Ezelî, herbir asrı bir
model
yaparak mu'cizat-ı kudreti ile murassa, taze bir âlemi ona giydiriyor. Herbir seneyi bir mikyas ederek, havarik-ı rahmetiyle musanna, taze bir kâinatı o kamete göre dikiyor. Herbir günü bir satır yapara
k
dekaik-i hikmetiyle müzeyyen, mücedded mevcudatı onda yazıyor. Hem o Kadîr-i Mutlak, herbir asrı, herbir seneyi, herbir günü bir
model
yaptığı gibi, rûy-i zemini, herbir dağ ve sahrayı, bağ ve bostanı, herbir ağacı birer
model
yapmıştır. Vakit-bevakit, t
a
ze taze birer kâinatı zeminde kuruyor, birer yeni dünyayı icad ediyor. Birer âlemi alıp da diğer muntazam bir âlemi getiriyor. Mevsim be-mevsim her bağ ve bostanda taze taze mu'cizat-ı kudretini ve hedaya-yı rahmetini gösterir. Yeni birer kitab-ı hikmet-nüma yazıyor. Taze taze birer matbaha-i rahmetini kuruyor. Mücedded bir hulle-i san'at-nüma giydiriyor. Her baharda, herbir

ağaca sündüs-misal taze bir çarşaf giydiriyor. Lü'lü-misal yeni bir murassaatla süslendiriyor. Yıldız-misal rahmet hediyeleriyle elle
r
ini dolduruyor. İşte şu işleri nihayet hüsn-ü san'at ve kemal-i intizam ile yapan ve şu birbiri arkasında gelen ve zaman ipine takılan seyyar âlemleri, nihayet hikmet ve inayet ve kemal-i kudret ve san'at ile değiştiren Zât; elbette gayet Kadîr ve Hakîm'd
ir.”
[17]

Özellikle Allah insanı büyük bir ücret mukabilince isimlerine ayna olmak üzere bir model olarak yaratmıştır.Hayatın başına gelen her şey o modelliğin birer tecellileridirler.” Madem hayat, esma-i hüsnanın nukuşunu gösterir. Hayatın başına gelen herşey hasendir. Meselâ: Gayet zengin, nihayet derecede san'atkâr ve çok san'atlarda mahir bir zât; âsâr-ı san'atını, hem kıymetdar servetini göstermek için âdi bir miskin adamı, modellik vazifesini gördürmek için, bir ücrete mukabil bir saatte murassa', musanna' yaptığı gömleği giydirir, onun üstünde işler ve vaziyetler verir, tebdil eder. Hem her nevi san'atını göstermek içi
n
keser, değiştirir, uzaltır, kısaltır. Acaba şu ücretli miskin adam o zâta dese: "Bana zahmet veriyorsun. Eğilip kalkmakla vaziyet veriyorsun, beni güzelleştiren bu gömleği kesip kısaltmakla güzelliğimi bozuyorsun" demeğe hak kazanabilir mi? "Merhametsizl
i
k, insafsızlık ettin" diyebilir mi? İşte onun gibi Sâni'-i Zülcelal, Fâtır-ı Bîmisal; zîhayata göz, kulak, akıl, kalb gibi havas ve letaif ile murassa olarak giydirdiği vücud gömleğini esma-i hüsnanın nakışlarını göstermek için çok hâlât içinde çevirir, ç
o
k vaziyetlerde değiştirir. Elemler, musibetler nev'inde olan keyfiyat; bazı esmasının ahkâmını göstermek için lemaat-ı hikmet içinde bazı şuaat-ı rahmet ve o şuaat-ı rahmet içinde latif güzellikler vardır.”
[18]

“Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'un tecelliyat-ı icadiyesini tecdid ve tazelendirmek için her birtek ruhu model gibi ederek, her sene mu'cizat-ı kudretinden taze birer cesed giydirmek ve her birtek kitabdan ayrı ayrı bin muhtelif kitabı, hikmetiyle istinsah etmek ve birtek hakikatı başka başka surette göstermek ve kâinatların ve âlemlerin ve mevcudatların, taife taife arkasından gelmelerine yer vermek ve zemin hazırlamak için Fâtır-ı Zülcelal kudretiyle zerratı tahrik ve tavzif etmiştir.” [19]

Varlıklardaki model harika ve taklidi yapılmaz birer surette yaratılmışlardır:”Sonra o müddeî gider zeminin yüzüne serilen geniş haliçeye ve zemine giydirilen gayet müzeyyen ve münakkaş gömleğe esbab namına ve tabiat lisanıyla ve felsefe diliyle der ki: "Sende tasarruf

edebilirim ve sana mâlikim veya sende hissem var" diye dava eder. O vakit o gömlek, o haliçe, hak ve hakikat namına, lisan-ı hikmetle o müddeîye der ki: "Eğer seneler, karnlar adedince yere giydirilip sonra intizam ile çıkarılıp geçmiş zamanın ipine asılan ve yeniden giydirilecek ve kemal-i intizam ile kader dairesinde proğramları ve biçimleri çizilen ve tayin olunan ve gelecek zamanın şeridine takılan ve intizamlı ve hikmetli, ayrı ayrı nakışları bulunan bütün gömlekleri, haliçeleri dokuyacak, icad edecek kudret ve san'at sende varsa, hem hilkat-i arzdan tâ harab-ı arza kadar, belki ezelden ebede kadar ulaşacak, hikmetli, kudretli iki manevî elin varsa ve bütün atkılarımdaki bütün ferdleri icad edecek kemal-i intizam ve hikmetle tamir ve tecdid edecek sende bir iktidar ve hikmet varsa, hem bizim
model
imiz ve bizi giyen ve bizi kendine peçe ve çarşaf yapan küre-i arzı elinde tutup mûcid olabilirsen, bana rububiyet dava et. Yoksa haydi dışarıya! Bu yerde yer bulamazsın. Hem bizde öyle bir sikke-i vahdet ve öyle bir turra-i ehadiyet vardır ki, bütün
kâinat kabza-i tasarrufunda olmayan ve bütün eşyayı, bütün şuunatıyla birden görmeyen ve nihayetsiz işleri beraber yapamayan ve her yerde hazır ve nâzır bulunmayan ve mekândan münezzeh olmayan ve nihayetsiz hikmet ve ilim ve kudrete mâlik olmayan bize sahib olamaz ve müdahale edemez."
[20]

Böylece:"Herşey bir model olup, pek kesretli muntazam ve mevzun suretler giydiriliyor."
[21]

"Demek o Mâlik-ül Mülk-i Zülcelal; küçük-büyük, cüz'î-küllî herşey'i birer model hükmünde inşa ederek, yüzler tarzda, taze taze nakışlarla münakkaş mensucat-ı san'atını onlara giydirir;
c
ilve-i esmasını, mu'cizat-ı kudretini izhar eder."
[22]

Bu yaratılan modeller sabit kalmayıp sürekli değişmektedirler.İlahi tecellinin hiçbir anı ve tecelli şekli aynı şekilde tezahür etmemekte ve zuhura çıkmamaktadır.Onun gibide o isimlerin tecelli ettiği varlıklarda sürekli farklı modellerde yenilenmektedirler."İnsanın hem şahsı, hem âlemi her zaman teceddüd ettikleri için, her zaman tecdid-i imana muhtaçtır. Zira insanın herbir ferdinin manen çok efradı var. Ömrünün seneleri adedince, belki günleri adedince, belki saatleri adedince birer ferd-i âher sayılır. Çünki zaman altına girdiği için o ferd-i vâhid bir model hükmüne geçer, her gün bir ferd-i âher şeklini giyer."
[23]

“Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'un tecelliyat-ı icadiyesini tecdid ve tazelendirmek için her birtek ruhu model gibi ederek, her sene mu'cizat-ı kudretinden taze birer cesed giydirmek ve her birtek kitabdan ayrı ayrı bin muhtelif kitabı, hikmetiyle istinsah etmek ve birtek hakikatı başka başka surette göstermek ve kâinatların ve âlemlerin ve mevcudatların, taife taife arkasından gelmelerine yer vermek ve zemin hazırlamak için Fâtır-ı Zülcelal kudretiyle zerratı tahrik ve tavzif etmiş tir.” [24]

Peygamber efendimiz Hz.Muhammed bütün insanlığa hem seçkin bir model hem de insanlık için seçilmiş bir şablondur.”İşte böyle bir zâtın ef'al, ahval, akval ve harekâtının herbirisi, nev-i beşere birer model hükmüne geçmeye lâyık iken, ona iman eden ve ümmetinden olan gafillerin, (sünnetine ehemmiyet vermeyen veyahut tağyir etmek isteyen) ne kadar bedbaht olduğunu divaneler de anlar. [25]

Kader ise bu modellerin oluşumunda birer kalıbdır.”Kader, ilmin bir nevidir ki, herşeyin manevî ve mahsus kalıbı hükmünde bir mikdar tayin eder. Ve o mikdar-ı kaderî, o şey'in vücuduna bir plân, bir model hükmüne geçer. Kudret icad ettiği vakit; gayet sühuletle o kaderî mikdar üstünde icad eder. Eğer o şey muhit ve hadsiz ve ezelî bir ilmin sahibi olan Kadîr-i Zülcelal'e verilmezse; -sâbıkan geçtiği gibi- binler müşkilât değil, belki yüz muhalat ortaya düşer. Çünki o mikdar-ı kaderî ve mikdar-ı ilmî olmazsa; binler haricî ve maddî kalıplar, küçücük bir hayvanın cesedinde istimal edilmek lâzım gelir.” [26]

Bu modellerin oluşumunda tabiat hakim değil mahkum durumundadır.”Elbette o halde bir çekirdeği bütün bir ağaçtan, bir zîhayatı bütün rûy-i zeminden ince elekle eleyip ve en hassas bir mizan ile ölçüp toplattırmak lâzım geliyor. Ve madem esbab-ı tabiiye cahildir, camiddir; bir ilmi yoktur ki bir plân, bir fihriste, bir model, bir proğram takdir etsin, ona göre manevî kalıba gelen zerratı eritip döksün; tâ dağılmasın, intiza mını bozmasın.” [27]

Her şeyin modeli Allah’ın ilmindedir.”…ilminde herşeyin plânı, modeli, fihristesi ve proğramı taayyün ettiğinden ve bütün zerrat onun ilim ve kudreti dairesinde hareket ettiklerinden, kibrit çakar gibi herşeyi nihayet kolaylıkla icad eder. Ve hiçbir şey, zerre mikdar hareketini şaşırmaz. Seyyarat muti' bir ordusu olduğu gibi, zerrat dahi muntazam bir ordusu hükmüne geçer.” [28]

Cenâb-ı Hakkın yaratış tarzı,akılları hayrette bırakacak şekildedir. [29]

Bu sanatlarını resmi geçit tarzında teşhir etmektedir. [30]

Hergün ayrı bir tarzda tecdid etmektedir. [31]

İlmiyle her birinin işleyiş ve teşkilat tarzını bilmektedir. [32]

Her birini cennet hurisi tarzında giydirmekte ve süslendirmektedir. [33]

Elbiseleri farklı farklı tarzlarda dokunmuştur. [34]

Ve bütün bunlar umulmadık tarzda yapılmaktadır. [35]

Ve bunu da en münasib tarzda yapmaktadır. [36]

Ve her birine kendi lisanlarıyla tesbih ve ibadet tarzı vermiştir. [37]

Kendilerine layık bir tarzda tezyin ve tanzim etmiştir. [38]

Parlak bir tarzda rahmetine mahzar etmiş ve onlara ebediyet ve beka vermiştir. [39]

Her varlık gibi hayatımızında bir vazife tarzı vardır. [40]

Tıpkı kabre girişte de o tarz arandığı gibi… [41]

Allah'ın kelamı ve Kur'anı da acib bir tarzı üslubu vardır. [42]

Dinin tarzı ise:"Din bir imtihandır, bir tecrübedir; ervâh-ı âliyeyi ervâh-ı sâfileden tefrik eder. Öyleyse, ileride herkese gözle görülecek vukuatı öyle bir tarzda bahsedecek ki, ne bütün bütün meçhul kalsın, ne de bedihî olup herkes ister istemez tasdike mecbur kalsın. Akla kapı açacak, ihtiyarı elinden almayacak. Zira, eğer tamamen bedâhet derecesinde bir alâmet-i kıyamet görülse, herkes tasdike muztar olsa, o vakit kömür gibi bir istidat, elmas gibi bir istidatla beraber kalır. Sırr-ı teklif ve netice-i imtihan zayi olur." [43]

Eğitimdeki tarz,istidadı çabuk inkişaf ettirir. [44]

Ondandır ki,her bir peygamber ve getirdiği şeriatlar kendi tarzlarına göre ayrı ayrı gelmiştir. [45]

Mezheblerde bu tarz binaen farklılık arzetmiştir. [46]

"Mezâhibin ihtilâfı ise, Sahib-i Şeriatin gösterdiği nazarî düsturların tarz-ı tefehhümünden ileri gelmiştir." [47]

Cennet gibi cennetteki her şeyde aynı tarzda değildir. [48]

Hayat ise,bu kadar çokluklar ve farklı tarzlar içerisinde bir birliği temin ve tesis etmektedir.”…hayat, kesrette bir tarz-ı vahdeti temin eder, bir nevi bekaya sebebiyet verir.” [49]

“Evet, havanın herbir zerresi, herbir zîhayatın cismine, herbir çiçeğin herbir meyvesine, herbir yaprağın binasına girip işleyebilir. Halbuki onların teşkilâtları ayrı ayrı tarzdadır, başka başka nizamatı var.”
[50]

“…o Cemal ve Kemal Sahibinin, cemal ve kemâline nihayetsiz bir muhabbeti vardır. O nihayetsiz muhabbeti, masnuatında çok tarzlarda tezahür ediyor. Masnuatını sever; çünkü masnuatının içinde cemâlini, kemâlini görür. Masnuat içinde en sevimli ve en âli, zîhayattır. Zîhayatlar içinde en sevimli ve âli, zîşuurdur. Ve zîşuurun içinde, câmiiyet itibarıyla en sevimli, insanlar içinde bulunur. İnsanlar içinde, istidadı tamamıyla inkişaf eden, bütün masnuatta münteşir ve mütecellî kemâlâtın nümunelerini gösteren fert, en sevimlidir.”
[51]

"herşeyi, herşeye lâyık bir tarzda, en güzel bir mertebede halk eder bir Hâlıktır." [52]

“Nev-i beşere rahmet nâzil olan şu Kur'ân, ancak kabul ediyor bir tarz-ı medeniyet:

Umuma, ya eksere verirse bir saadet. Şimdiki tarz-ı hazır, heves serbest olmuştur, hevâ da hür olmuştur. Hayvânî bir hü rriyet.”
[53]

“Niyet gibi, tarz-ı nazar dahi âdeti ibadete çevirir.” [54]

“Cumada hutbe-i Arabiye, zaruriyâtı ihtar, müsellemâtı tezkir, maalkifâye olur onun tarz-ı tezkiri.”
[55]

"…şefkat, fakat müşkülâtsız, daha kısa, daha safî bir tarzda, kalbi Cenâb-ı Hakka rapteder."
[56]

"Evet, fenn-i hadisin muhakkikleri, nakkadları o derece hadisle hususiyet peydâ etmişler ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın tarz-ı ifadesine ve üslûb-u âlisine ve suret-i ifadesine ünsiyet edip meleke kesb etmişler ki, yüz hadis içinde bir mevzuu görse, "Mevzudur" der. "Bu hadis olmaz ve Peygamberin sözü değildir" der, reddeder. Sarraf gibi, hadisin cevherini tanır, başka sözü ona iltibas edemez." [57]

"Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâmın zamanında sihrin revacı olduğundan, mühim mucizâtı ona benzer bir tarzda geldiği; ve Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın zamanında ilm-i tıp revaçta olduğundan, mucizâtının galibi o cinsten geldiği gibi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın dahi zamanında Cezîretü'l-Arabda en ziyade revaçta dört şey idi:

Birincisi: Belâgat ve fesahat.

İkincisi: Şiir ve hitabet.

Üçüncüsü: Kâhinlik ve gaibden haber vermek.

Dördüncüsü: Hâdisat-ı maziyeyi ve vakıat-ı kevniyeyi bilmek idi." [58]

"Kazâ ve kaderine itirazı işmam eder bir tarzda ah, of edip şekvâ etmek, bir nevi kaderi tenkittir, rahîmiyetini ithamdır. Kaderi tenkit eden, başını örse vurur, kırar. Rahmeti itham eden, rahmetten mahrum kalır. Kırılmış elle intikam almak için o eli istimal etmek nasıl kırılmasını tezyid ediyor; öyle de, musibete giriftar olan adam, itirazkârâne şekvâ ve merakla onu karşılamak, musibeti ikileştiriyor." [59]

“Hazret-i İsâ Aleyhisselâm hakkındaki ifrat-ı muhabbet Nesârâ için tehlikeli olduğu gibi, Hazret-i Ali (r.a.) hakkında da o tarzda ifrat-ı muhabbet, hadis-i sahihte, tehlikeli olduğu tasrih edilmiş.” [60]

"Allah'a (celle celâluhu) imanınız varsa, elbette Allah'ı seveceksiniz. Madem Allah'ı seversiniz; Allah'ın sevdiği tarzı yapacaksınız. Ve o sevdiği tarz ise: Allah'ın sevdiği zâta benzemelisiniz. Ona benzemek ise, ona ittibâ etmektir. Ne vakit ona ittibâ etseniz, Allah da sizi sevecek. Zaten siz Allah'ı seversiniz, tâ ki Allah da sizi sevsin." [61]

“Evet, Fâtır-ı Hakîm, Kitab-ı Mübînin düsturlarını gayet güzel bir surette ve muhtasar bir tarz
da ve has bir lezzette ve mahsus bir ihtiyaçla icmâl edip derc eder. Herşey öyle has bir lezzet ve mahsus bir ihtiyaçla amel etse, o Kitab-ı Mübînin düsturlarını bilmeyerek imtisal eder.” [62]

"Cenâb-ı Hak abdini tecrübe eder ve der ki: 'Sen böyle yapsan sana böyle yaparım. Göreyim seni, yapabilir misin?' diye tecrübe eder. Fakat abdin hakkı yok ve haddi değil ki, Cenâb-ı Hakkı tecrübe etsin ve desin: 'Ben böyle işlesem Sen böyle işler misin?' diye tecrübevâri bir surette Cenâb-ı Hakkın rububiyetine karşı imtihan tarzı, sû-i edeptir, ubudiyete münâfidir." [63]

“Evet, Kadîr-i Mutlakın iki tarzda, hem ibdâ', hem inşa suretinde icadı var. Varı yok etmek ve yoğu var etmek en kolay, en suhuletli, belki daimî, umumî bir kanunudur.” [64]

“Hem dua istediğimiz tarzda kabul olmazsa, makbul olmadı denilmez. Hâlık-ı Hakîm daha iyi biliyor; menfaatimize hayırlı ne ise onu verir. Bazan dünyaya ait dualarımızı, menfaatimiz için âhiretimize çevirir, öyle kabul eder.” [65]

“…bu kâinat öyle bir tarzda yaratılmış ki, bir çekirdeği halk etmek için, bir ağacı halk edebilir bir kudret lâzımdır.” [66]

Sahabeyi sahabe ve farklı yapan âmil,tarzı telakkidir.”Bir zaman, birtek tesbihin, birtek namazda, Sahabelerin tarz-ı telâkkisine yakın bir surette bana inkişafı, bir ay kadar ibadet derecesinde ehemmiyetli göründü; Sahabelerin yüksek kıymetini onunla anladım. Demek, bidâyet-i İslâmiyede kelimât-ı kudsiyenin verdiği feyiz ve nurun başka bir meziyeti var. Tazeliği haysiyetiyle başka bir letâfeti, bir tarâveti, bir lezzeti var ki, gaflet perdesi altında mürur-u zamanla gizlenir, azalır, perdelenir. Zât-ı Muhammediye (a.s.m.) ise, onları menba-ı hakikîsinden (Zât-ı Akdesten) turfanda, taze olarak, fevkalâde istidadıyla almış, emmiş, massetmiş. Bu sırra binaen, o zat, birtek tesbihten, başkasının bir sene ibadeti kadar feyiz alabilir.” [67]

İçinde bulunduğumuz asır ve işleyişi diğer asırlardan farklıdır.”Hiçbir asır böyle bir tarzı göstermemiş. Sair asırlarda o ehl-i dalâlet âhireti bilmiyor ve inkâr ediyor. Elması elmas bilmiyor, dünyayı tercih ediyor.” [68]

“…daire-i kesretin müntehâsında ve en dağınık cüz'iyâtında, sırr-ı vahdetle bin bir esmâ-i İlâhiye, zîhayat denilen küçücük mektuplarda temerküz edip açık okunduğundan, o Sâni-i Hakîm, zîhayat nüshalarını çok teksir ediyor. Ve bilhassa zîhayatlardan küçüklerin taifelerini pek çok tarzda nüshalarını teksir eder ve her tarafa neşreder.” [69]

“…rû-yi zeminde dört yüz bin milletlerden teşekkül eden zîhayat ordusundaki hadsiz efradın yüz binler tarzda iaşe ve idareleri…” [70] O’nun rububiyetini gösterir.

“…herşeyin hüsnü kendine göredir; hem binler tarzda bulunur ve nevilerin ihtilafı gibi güzellikleri de ayrı ayrıdır.” [71]

“…azot ve müvellidülhumuza (oksijen) gibi iki basit maddeden ibaret olan havanın zerreleri birbirinin misli iken zemin yüzünde yüz binler tarzda bulunan Rabbânî san'atlarda kemâl-i intizam ile bir dest-i hikmet tarafından çalıştırılıyor görüyorum.” [72]

“…herbir ferdin, herbir zîhayatın Rabbi ve Hâlıkı olmak haysiyetiyle, hususi bir surette, fakat perdeler arkasında onların kabiliyetine göre bir tarz-ı mükâlemesi var.” [73]

“Evet, nasıl ki umum kâinatın bağistanında ayrı ayrı hadsiz mevcudatı, çiçekler misilli, Fettâh ismiyle her birisine münasip bir tarz-ı muntazam ve bir şahsiyet-i mümtâze kudret-i fâtıra açmış, vermiş.” [74]

“Kader-i İlâhi kısmetimizin bir kısmını buradan bize yedirmek için herhalde gelecektik. En hayırlısı bu tarzdır.” [75]

“…bize zulmedenler, ellerinde hayat ve medeniyeti ve lezzeti tutup, bizi o tarz-ı hayata ehemmiyet vermemekle itham edip mes'ul ederler, hattâ idam ve ağır ceza ile hapse sokmak isterler.” [76]

“Yirmi seneden beri münzevî yaşayan ve yirmi sene evvelki Said'in kafasıyla sorduğu bu suallerde bu zamanın tarz-ı telâkkisine uygun gelmeyen kusurlarına bakmamak, insaniyetin muktezasıdır.” [77]

“Bu tarz hayattan bıktım.” [78]

Risale-i Nur bu farklı tarzdaki asırda tamamen diğer asırlardan tarz olarak farklı bir tarzı intihab etmiş ve etmektedir.

“İnsanın cesedini teşkil eden zerreler, âlemin zerratı içinde camid, dağınık bir şekilde iken, bakarsın ki, mahsus bir kanunla, muayyen bir nizamla intizam altına alınarak âlem-i anâsıra gönderilir. Âlem-i anâsırda sâkit, sâkin, gizli bir vaziyette iken, birden bire kafile kafile, muayyen bir düsturla, yevmî bir intizamla, bir kast ve hikmet altında âlem-i mevalide intikal eder. Âlem-i mevalidde de, sükût içinde iken, birdenbire acip, garip bir tarzla nutfeye inkılâp eder. Sonra müteselsil inkılâplarla alaka olur, sonra mudga olur, sonra et, kemik olur. Bu inkılâpların herbirisi, evvelkisine nisbeten daha mükemmel ise de, lâyıkına göre mevattır, yani hayatsızdır.”

[79]

“Evet, Cenab-ı Hak, âlem-i kevn ve fesad denilen şu âlemde hüsün, kubuh, nef', zarar gibi zıtları, çok hikmetlere binaen karışık bir tarzda yaratmıştır.” [80]

“Ve keza, bir insan yalan söylediği takdirde pervasız, lâübâli bir tarzda söyleyemez.” [81]

“İşte, o zât-ı nurânî, okuduğu o hutbe-i ezeliyeyi öyle bir tarzla okuyor; ne tereddüdü var, ne hicabı, ne korkusu var, ne teessürü...”
[82]

“Ey gururlu, mağrur gafil! Sana ne olmuş ki, Müslümanları ecanib tarzında hayat-ı dünyeviyeye davet edersin? O hayat, uyku içinde bir lû'b ve hevâ içinde bir lehivden başka birşey değildir.” [83]

“İnsandaki şu tarz-ı zenginlik gösteriyor ki, insanın vazife-i asliyesi, aczini ve fakrını ve kusurunu derk ederek ubudiyetle ilân etmek; ve hâcâtının celbi için dua etmek; ve mevcudatın tesbihatını görüp müşahede ederek şehadet etmek; ve nimetleri görüp tefekkür içinde şükretmek; ve ibret içinde bakmaktır.” [84]

“On Dokuzuncu Mektuba has bir tarz-ı hat var. Eğer o tarz hatta tevfikan yazılsa, çok garip letafetler görünecektir. Her vakit musırrâne, her yazana "Seyrek ve güzel yazınız" derdim. Şimdi anlaşılıyor ki, o mânevî has hattı tavsiye etmek için, intak-ı hak kabilinden bana söylettiriliyordu.” [85]

“bize şimdiki tarz-ı hayat yaramaz. Bize bu dünyada daha sâfi ve âli ve kudsî bir hayat-ı mâsumane ihsan edildiğinden, ona kanaat lâzımdı.” [86]

“Hem de cerbeze ile, insan adalet yaparken zulme düşüyor. Zirâ insan kusursuz olmaz. Fakat uzun zamanda ve efrad-ı kesîre içinde ve tahallül-ü mehasinle tâdil olunan müteferrik kusurları cerbeze ile cem edip bir zaman-ı vahidde bir şahs-ı vahidden sudurunu tevehhüm ederek şedid cezaya müstehak görür. Halbuki bu tarz, bir zulm-ü şedîddir.” [87]

"kelâmın müstetbeâtı" tabir olunan telvihat ve telmihatında ve "suver-i maânî" ve "tarz-ı ifade" ve "maânî-i ûlâ" tabir olunan vesail ve uslûp garazında olan günah ve muâhaze, mütekellimin zimmetinde değil, belki örf ve âdete ve kabul-ü umumiye aittir. Zira, tefhim için, kabul-ü umumî ve örf ihtiram olunur. Hem de eğer hikâye ise, halel ve hatâ mahkîyun anh'a aittir.”
[88]

“Beşerde meyl-i teceddüd var. Halef selefi kâmil görse, tezyid eylemese, meylinin tatminini başka tarzda arar, bazan aksülâmel yapar.” [89]

Demek biz mağlubiyetle ikinci cereyana takıldık ki, mazlumların ve cumhurun cereyanıdır. Başkalarından yüzde seksen fakir ve mazlumsa; İslâmdan doksan, belki doksanbeştir.

Âlem-i İslâm şu ikinci cereyana karşı lâkayd veya muarız kalmakla, hem istinadsız hem bütün emeğini heder hem onun istilasıyla istihaleye maruz kalmaktan ise, âkılane davranıp onu İslâmî bir tarza çevirip kendine hâdim kılmaktır. Zira düşmanın düşmanı, düşman kaldıkça dosttur. Nasılki düşmanın dostu, dost kaldıkça düşmandır.” [90]

“Din dahilde menfi tarzda istimal edilmez.” [91]

(Şeyh Bahid)"Bu gençle münazara edilmez. Ben de aynı kanaatteyim. Fakat bu kadar veciz ve beliğâne bir tarzda ifade etmek, ancak Bediüzzaman'a hastır"demiştir.” [92]

“Evet, Risale-i Nur, iman-ı tahkikîyi bu vatanda neşretmekle imanı kuvvetlendirip, bu memleketteki dinsizlik ve imansızlık, dalâlet ve sefahete karşı mukabele ve müspet bir tarzda mücadele ederek bunları mağlûp etmiştir.” Büyük ve küllî ve umumî mücahede-i diniyesinde

muzaffer olmuştur.” [93]

“Üstad, yanına gelen gençlere de, daima Nur derslerini okumalarını, zamanın ahlâksızlık tehlikelerinden sakınmalarının büyük menfaat ve saadetini onlara telkin ederek, namaz kılmalarının lüzumunu ihtar ederdi. Bu tarzdaki dersinden, belki binlerce gençler intibaha gelmişlerdir.” [94]

“Bediüzzaman, beşeri, Risale-i Nur'la sefâhet ve dalâletten kurtarırken, korku ve dehşet vermek tarzını tâkip etmiyor. Gayr-i meşru bir lezzetin içinde, yüz elemi gösterip hissi mağlûp ediyor. Kalb ve ruhu hissiyata mağlûp olmaktan muhafaza ediyor.” [95]

29-05-2004

Mehmet ÖZÇELİK

---

[1] Sikke-i Tasdik-i Gaybi.263,Tarihçe.609.

[2] Tarihçe-i Hayat.14-15.

[3] Age.33.

[4] Age.47.

[5] Age.143.

[6] Age.158-159.

[7] Age.258,273.

[8] Age.348.

[9] Age.370.

[10] Age.506-507.

[11] Age.614.Haşiye.

[12] Age.695.

[13] Sözler.770.

[14] Emirdağ Lahikası.2/157,Tarihçe.651.

[15] Tarihçe.710.

[16] Gençlik Rehberi.261.

[17] Sözler.196.

[18] Age.472,Mektubat.284,Lem'alar.9,207.

[19] Age.551.

[20] Age.595.

[21] Mektubat.230.

[22] Age.233.

[23] Age.332.

[24] Ene ve Zerre.39.

[25] Lem'alar.60.

[26] Age.193.

[27] Age.240,Tarihçe.127.

[28] Age.241,Tarihçe.128.

[29] Sözler.21.

[30] Age.21,33,77.

[31] Age.25.

[32] Age.25,117-120.126-127.

[33] Age.27.

[34] Age.70.

[35] Age.76.

[36] Age.28.

[37] Age.39,63,115,229.

[38] Age.45.

[39] Age.46.

[40] Age.48.

[41] Age.55,59.

[42] Age.49-50,60,173-174,177,181-182,187-192.

[43] Age.147.

[44] Age.213.

[45] Age.215.

[46] Age.215-218.

[47] Mektubat.435.

[48] Age.223.

[49] Age.231.

[50] Age.248.

[51] Age.260,282,284.

[52] Age.281.

[53] Age.327.

[54] Age.331.

[55] Age.336.

[56] Mektubat.383.

[57] Age.390.

[58] Mektubat.184-185.

[59] Lem'alar.12.

[60] Age.24.

[61] Age.57.

[62] Age.126.

[63] Age.131.

[64] Age.194.

[65] Age.215.

[66] Age.313.

[67] Lem'alar.327.

[68] Şualar.724.

[69] Şualar.10.

[70] Şualar.51.

[71] Şualar.77.

[72] Şualar.108.

[73] Şualar.125.

[74] Şualar.167.

[75] Şualar.322.

[76] Şualar.340.

[77] Şualar.355.

[78] Şualar.392.

[79] İşarat-ül İ'caz.177.

[80] Age.180.

[81] Mesnevi-i Nuriye.26.

[82] Age.27.

[83] Nurun ilk kapısı.23.

[84] Age.60.

[85] Barla.342.

[86] Age.383.

[87] Divan-ı Harbi.Örfi.13.

[88] Muhakemat.45,73,104.

[89] Sünuhat.22.

[90] Sünuhat.43.

[91] Age.48.

[92] Tarihçe-i Hayat.54.

[93] Age.156.

[94] Age.465.

[95] Konferans.42.